

Gausdals Tidende

39. årgang

Gausdal Historielag

nr. 1 – 2026

Øygarden fra Austlid til Øvre Frøyse fotografert fra Bauker ca. 1924. To bilder satt sammen til et panoramabilde. Foto: ukjent. Bilde henger i Prestgarden.

GAUSDAL HISTORIELAG 2025

Laget har ved nyttår 345 medlemmer, derav 4 æresmedlemmer.

AKTIVITETER:

Gausdal Historielag har i 2025 hatt et aktivt og innholdsrikt år. Det er avholdt 10 styremøter og behandlet 97 saker. Styret og de ulike gruppene har vært engasjert i omfattende arbeid innen slektsgransking, kilderegistrering, fotoarbeid, bokutgivelser og formidling av lokalhistorie.

Årets største begivenhet var markeringen av 200-årsjubileet for den første organiserte utvandringen fra Norge til Nord-Amerika. Arrangementet samlet 190 tilreisende fra USA og Canada, og ble en stor suksess med omvisninger, kirkebesøk, foredrag og kulturelle innslag. Brenda Tasse ble utnevnt til æresmedlem for sin betydelige innsats.

Det har også vært gjennomført en rekke andre aktiviteter, blant annet markvandring i Nordfjellet, deltakelse på regionale seminarer og samarbeid med andre historielag og museer. Laget har gitt ut flere bøker, hatt salgsstander på ulike arrangementer og fortsatt arbeidet med prosjektet «Slekter, gardar og boplasser».

Det er også utført vedlikehold og oppgraderinger både i prestegarden og på Ulsrud, hvor det har vært flere arrangementer, utstillinger og besøk fra skoler.

Samlet sett har 2025 vært et år preget av høy aktivitet, godt samarbeid og solid innsats for å bevare og formidle Gausdals kulturarv.

GRUPPER OG UTVALG

FOTOGRUNNPA:

Arbeidet i Fotogruppa har fortsatt som tidligere år, med arbeidsmøter hver onsdag kveld igjennom høsten og vinteren, ca. 30 kvelder. 25 innlån og 12 gaver er registrert. Vi rekker ikke å skanne alt samme året som mottaket er registrert så mottak i 2024 er skannet i 2025 og mottak i 2025 blir tatt i 2026. Ca. 1350 bilder er skannet og arkivert i 2025.

Samtidig som vi skanner har vi dette året begynt å registrere opplysninger om hvert enkelt bilde, noe som gir muligheter til søke opp bildet senere.

De som har bilder Historielaget kan få låne og kopiere bes om å ta kontakt med en av oss tre i Fotogruppa.

- Tor Korsvold, Åge Bakkestuen, Lars Graedler.

SLEKTER OG GARDER:

Historielaget gav ut rett før jul bind 2 i denne serien. Vi har planer om å gi ut ett nytt bind i serien annethvert år. Vi forventer at det blir mellom 8 -10 bind totalt de kommende år.

Gruppa startet nå i januar med bind 3 i serien. I dette bindet tar vi for oss Fonstad, Aanstad, Lium, Reiten, Auset, Fougner nordre og søndre, Rønningen nordre og søndre med underliggende plasser. Gruppa har møter i Prestegarden hver mandag.

Hvis noen har informasjon om slekt, gamle plasser og gamle dokumenter så er historielaget interessert i å få låne dette å få scannet det.

Ta kontakt med Historielagets leder Ivar Lauritsen, se siste side.

- Ivar Lauritsen

BOKNEMNDA FOR GAUSDALSMINNER:

Gausdalsminner nr.21 ble lansert på Gausdalsdagen 6.september, og det er bestandig den store salgsdagen. Boka har et opplag på 900. Ved utgangen av året var det solgt 700, og det er bra. Bøkene selges også på julemarkeder, butikker og bokhandlere på Lillehammer. Den kan også bestilles på nett. Gjennom året hadde vi små smakebiter av artikler i Bygdakalenderen. På Gausdalsdagen fikk vi inn omtale i Gausdal24, nettavis, og vi har sendt inn omtale til GD som fikk bra plassering med bilde.

Nå er vi i gang med neste bok, og vi har en del stoff og ideer, men tar gjerne mot flere.

- Guro J. Steine, Bjørn Lillevolden, Per Audun Øvstehage, Grete Bergum Storsveen, Arne Storsveen og Marit Hjelmstad.

SKULEMUSEET:

Skulemuseet har hatt registrering av bøker siste året og vært med ved utvandremarkeringen.

- Torgunn H. Maurset

UTVANDRERGRUPPA:

Utvandrergruppa har lagt et veldig travelt år bak seg.

Sammen med alle gode krefter i Gausdal Historielag hadde vi i august det største arrangementet som historielaget noen gang har stått bak. Markeringen av 200 års minnet for starten av utvandringen til Nord Amerika gikk av stabelen nest siste uka i august. Hele 189 besøkende fra USA og Canada gjorde at arrangementet ble en stor suksess, som også ga et rekordstort overskudd økonomisk.

Alle besøkende fikk anledning til å besøke plassene der deres forfedre kom fra, og rundt 40 lokale guider hjalp til med dette. Det trillet mang en tåre da folk kom til stedene der forfedrene kom i fra. For mange ble dette et sterkt møte. Mange fikk også treffe nålevende slektninger, og nye vennskapsbånd ble knyttet. Både torsdag 21., fredag 22. og mandag 25. august ble brukt til dette. Lørdag 23. august ble det servert middag til gjestene våre og de som hjalp til. På menyen sto «kål», noe so virkelig falt i smal. Kjøkkenet måtte ut med oppskriften, så nå kokes det nok kål over en lav sko i Nord Amerika! På kvelden var det stort arrangement i Gausdal Arena. Søndag 24. august startet med gudstjeneste i Nykirke (Vestre Gausdal kirke), som ble holdt på både norsk og engelsk. Etter lunsj (koldtbord) i Prestegården var det nytt arrangement i Gausdal Arena på ettermiddagen.

Nesten alle de besøkende kom med leiebil, slik at transport ikke var noe problem. En del hadde vi skaffet privat overnatting til, noen bodde hos slektninger, mange hadde ordnet seg med bl.a. Air B&B, og atter andre bodde på hoteller på Lillehammer.

Vi har fått veldig mye ros og hyggelig omtale etter arrangementet, og faktisk har folk allerede vært her på nytt besøk, og flere kommer. Mye arbeid, men det glemmes når det vi gjør blir en slik suksess. Stor takk til alle som hjalp til.

Både før og etter denne markeringen har vi hatt mange amerikanere på besøk, og vi har prøvd å ta oss av disse så langt som mulig. Tilbakemeldingene vi får er veldig positive.

Bind en av Utvandringshistorien for Gausdal er nå klar og ligger ute for salg. Bind to håper vi å få ut ved påsketider og bind tre senere i år. I tillegg blir det et bind fire med register og tillegg. Vi kommer stadig over nye opplysninger som vi gjerne vil ha med. Tusen takk for hjelp med korrekturlesing og annet!

- Arne Halvorsen

SALG/DISTRIBUSJON.

Jørgen Moen, Heidi Sperre Tveito og Arne Halvorsen har distribuert bøker til butikker i Gausdal og Lillehammer. Jørgen og Heidi har hatt ansvar for nettbutikken og fakturert ut 157 ordrer i 2025.

ARKIV:

Historielagsarkivet tok imot 35 større og mindre arkiver i 2025.

KILDEREGISTRERING:

Kilderegistreringsgruppen har ligget nede ei lengere tid. Siste møtet vi offisielt hadde var våren 2020, og etter det ble det ikke gjort noe mer pga. Covid situasjonen. Vi har siden oppstartet konsentrert oss om avskrift av de gamle kirkebøkene. Pr. i dag har vi 34 protokoller som vi kan lese/publisere. Dette er både ministerialbøker, klokkerbøker og noen få protokoller med kladd som strekker seg fra tiden 1693-1925. Av disse er 15 ferdige (ligger klare til salg på hjemmesiden). Undertegnede driver stadig på med avskrift av kirkebøker, så registreringen fortsetter. Pr. nå så har vi 10 bøker som er registrert. Neste steget er å få korrekturlest disse og dette ønskes det hjelp til. Har du lyst til å være med på denne dugnadsjobben, eller har spørsmål- kontakt oss gjerne på post@gausdalhistorielag.no eller undertegnede på tlf: 46455699

- Jørgen Moen.

BIBLIOTEK:

Arne Halvorsen har registrert 238 nye bøker til et etter hvert ganske omfattende bibliotek.

Data / IT-gruppen:

Gruppen ble opprettet i 2022 i forbindelse med at vi måtte se på nye løsninger med datautstyr. Kort sagt så er gruppen ansvar for det digitale som skjer innenfor laget deriblant Facebook, hjemmesiden og det digitale arkivet vi har. Vi har hatt 1-2 møter i året siden oppstarten, men planlegger nå å utvide

møtevirksomheten litt dette året, da vi begynner så smått å få det nye systemet oppe å gå. Har du spørsmål, innspill eller stoff som du synes at historielaget bør legge ut på facebook/hjemmesiden, så send gjerne en e-post til dataadmin@gausdalthistorielag.no.

- Jørgen Moen, Tor Kristian Nordvang, Ole Jon Moastuen og Siv Anett Jakobsen

ULSRUDUTVALGET:

Ulsrudrapport 2025

Sesongen starta med at halve stalltaket blåste av, og havna 50 meter unna.

Dette ble rydda og klargjort for gjenbruk, stalltrev ble midlertidig sikra med presenninger. Skaden ble besiktiga av Vealøysa AS, som ga muntlig prisoverslag. Forsikringssummen kom på kr. 60000,-. Det holdt ikke for bortsetting av jobben. Tak med nye vindskier kom på plass ved K. H. Reistad og medhjelpere fra Ulsruds arbeidslag. Dodør og stallvindu ble restaurert. Låvetrappefot «buler» pga. bevegelser i muren. Bakka Tradisjonsmur AS besiktiga og ga et skriftlig prisoverslag som krevde tilførte midler. Søknad til Gjensidigestiftelsen ga avslag. Ny besiktigelse ved E. S.

Bergslien førte til grøttestorsk samt grøfting av eldhusåkeren. Det tyder bra, gjenoppbygging av låvebru gjenstår.

Faste rutiner som vanntilkobling, planting og vårvask kom i gang, traktor og benker på plass.

Robotklipper fikk egen strømkurs og lafta garasje, gitt i gave av Johan Haugen. Hele arbeidsgruppa trødde til, da garasje med grunnmur ble flytta for bedre adkomst, med justering av ledetråder og strømtilførsel.

I låveamfiet ble endevendere til håndløperlys montert i begge etasjer.

Håndløperlys og nødutgangsllys fikk i tillegg automatisk tilkobling ved strømbrudd.

Brønnene ble tømt og vannkraner skifta, for enklere av- og påkobling i mellombrønnen. Slange-trommel ble kjøpt og montert i fjøset.

Takplater på fjøs og låve ble festa, fjøstakplater hadde blåst ned sammen med stalltak. Takrenne på føderåd ble reparert. Sittebenker ble infisert av stökkmaur og måtte skiftes ut. Ny flaggstang kom på plass. Peisstøtte i setereldhus ble montert.

Tre personer fra arbeidslaget fikk med seg skogdag med tema materialkvalitet for restaurering av gamle hus. Seterfjøstak ble besiktiga av Johan Haugen. Gausdal Byggtjenester har som mål å ta jobben med seterhustak i henhold til tilstandsrapport.

Det ble kantslått langs avlingsveg og på tun, samt befarings av vegggrøfter og stikkrenner. Dumper på tunet ble jevna. Så ble stalltrev rydda etter vårens

naturskade og takfornyning. Sesongen ble avslutta med vannavkobling samt robotklipper og batterier satt på vinterlagring.

Den 23. mai kom ungdomsskolens 9. trinn med godt humør, ikke uten nedbør og kjølig drag.

Den 29. juni var første Ulsrudsøndag med «Bjørnsøns sangskatter» ved Lødemel og Vik. Sterke vindkast hindra ikke høy stemning i amfiet, der malmfulle operarøster bidrog under fellessangen.

Omvisning, vaffel og kaffe hørte til. Grete Brumoens malerier dekorerte galleriveggen.

Den 3. august ga strålende vær og stort besøkstall. Omvisning, vaffel og kaffe ramma inn dagen.

Husflidslagets billedvevutstilling i galleriet, var en enestående samling kunstsatter. I tillegg fikk vi demonstrasjon av vevteknikker og strikking.

Ungene fikk prøve styler. Arne Øversveens tre-produkter og Ole Voldbakkens kniver supplerte Ystelyst, Kolrud Markedshage og Rampemarkedet med stuttreist og ekte kvalitetsvare. Åslaug Krokann Bergs unike tegninger av «Eldre folk bakfrå», var en egen opplevelse.

Siste post på programmet var Kurt Ole Linns foredrag om migrasjonen til USA og Canada. Amfiet var fullsatt av engasjerte tilhørere. Den 23. august var amerikanernes besøksdag, i forbindelse med 200-års migrasjonsmarkering.

Gjestene kom puljevis med stor entusiasme og takknemlighet for et arrangement over flere dager som ga sterke inntrykk. Dugnadstida kom opp i ca. 720 timer.

NYTT FRA HISTORIELAGET:

Gausdal Historielag møter 2026 med nytt digitalt medlemssystem. Vi har inngått samarbeid med Rubic som leverandør av det nye systemet. Her får vi nå mulighet til å sende ut faktura for medlemskontingent, nyhetsbrev og annen relevant informasjon ut til dere medlemmer. Medlemskontingenten for 2026 vil komme fra vårt nye system. Dette er jo helt nytt for oss så hvis det skulle komme noen rare e-poste og tekstmeldinger fra oss, så beklager vi for det.

Over tid ser vi på dette som en kjempe mulighet og det vil også gi oss verktøy som vil gi dere medlemmene fordeler.

Har du spørsmål knyttet til medlemsside og eller medlemskap kan du sende en henvendelse til medlem@gausdalthistorielag.no eller ta kontakt med Siv Anett Jakobsen på telefon 900 39 780.

Bli medlem i Gausdal Historielag!

Årskontingenten er kr. 300; - pr. person.

Hvis du ikke har sendt oss din e-postadresse så send den til post@gausdalthistorielag.no

Gausdal Historielag retter en stor takk til alle som:

- støtter oss gjennom «Grasrotandelen»
- møter på våre arrangementer
- vil være del av medlemsmassen
- bidrar og viser interesse for vårt arbeid med å bevare bygdas historie

Styret

Ivar Lauritsen - leder
iva-lau@online.no

Gudbrand Myklebø - nestleder
gudbrandm@gmail.com

Siv Anett Jakobsen - sekretær
sajakobsen3@gmail.com

Styremedlemmer:

Jørgen Moen
joergmoe@online.no

Johannes Nordgården
johsnordgarden@gmail.com

Anne Karin Enger
annekarinenger@gmail.com

Svein Fykse
svfykse@online.no

Kasserer

Johannes Nordgården
johsnordgarden@gmail.com

Salgsansvarlig

Jørgen Moen
salg@gausdalhistorielag.no

Leder i bokutvalget (GM)

Marit Hjelmstad
marit-hjelmstad@outlook.com

Leder for fotoregistrering

Tor Korsvold
torkorsvold@gmail.com

Arkiv

Jørgen Moen og Ivar Lauritsen

Slekt og gardshistorie

Ivar Lauritsen
iva-lau@online.no

Ulsrud Gardsmuseum

Svein Fykse og Anne Karin Enger

Skolemuseet

Torgun H. Maurset
torgmaur1@gmail.com

Utvandrergruppa

Arne Halvorsen
arne.halvorsen123@gmail.com

Årsmøte

***Gausdal Historielag avholder årsmøte i Ø.G.
Prestegard søndag 22. mars kl. 19.00. Vanlige
årsmøtesaker. Saker som ønskes behandlet på
årsmøtet må være styret i hende senest 13. mars.
For nærmere info, besøk vår hjemmeside.
Velkommen!
Styret***

Faste møter

Bok-gruppa (SGB) treffes hver mandag fra kl. 18.00.
Fotogruppa har møter hver onsdag.

Kontoråpent

Vårt kontor i Ø.G. Prestegard er åpent hver onsdag
fra kl. 17.00 til 19.00. (Stengt i juli).

Velkommen innom for en prat, kjøp av bøker, søk i
biblioteket eller andre forespørsler.

***Vi har mange lokalhistoriske bøker til salgs i
prestegarden, se nettbutikken på hjemmesiden.***

Avlevering av materiale til historielagets arkiv.

For å sikre forskriftsmessig avlevering og
registrering, møt opp på våre faste månedlige møter.
Ta gjerne kontakt med arkivansvarlig på forhånd
på tlf. 464 55 699/977 71 895.

Følg oss på:

www.gausdalhistorielag.no og Facebook

Vårt bankkontonummer er: 2003 20 08276

Adresse:

Gausdal Historielag
Voldsbruvegen 6 B
2651 Østre Gausdal